

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»

Факультет романо-германських мов

С. М. Галецький, Т. Ю. Білошицька

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо організації самостійної
та індивідуальної роботи студентів
Національного університету
«Острозька академія»
з навчальної дисципліни
«Англійська мова»

Острог
Видавництво Національного університету «Острозька академія»
2021

*Рекомендовано до друку навчально-методичною радою
Національного університету «Острозька академія»
(протокол № 5 від 17 травня 2021 року)*

Рецензенти:

Коцюк Л. М. – кандидат філологічних наук, доцент, заступник декана з питань якості освіти факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»;

Юр'єва О. Ю. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародної мовної комунікації Національного університету «Острозька академія».

Галецький С. М., Білошицька Т. Ю.

Методичні рекомендації щодо організації самостійної та індивідуальної роботи студентів Національного університету «Острозька академія» з навчальної дисципліни «Англійська мова». Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 48 с.

Методичні рекомендації щодо організації самостійної та індивідуальної роботи студентів Національного університету «Острозька академія» з навчальної дисципліни «Англійська мова» призначені для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з англійської мови студентів Національного університету «Острозька академія». Метою цих рекомендацій є розвиток мовної, мовленнєвої та комунікативної компетенцій для ефективного спілкування в повсякденному, академічному та професійному середовищі. Запропоновані методичні рекомендації створені для викладачів Національного університету «Острозька академія» та студентів денної та заочної форм навчання.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ І. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	5
1.1. Мета, завдання та функції самостійної та індивідуальної роботи студентів	5
1.2. Форми та види самостійної роботи студентів при вивченні іноземної мови	7
РОЗДІЛ ІІ. ТИПИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ І КОНТРОЛЬНИХ САМОСТІЙНИХ ЗАВДАНЬ	13
2.1. Вимоги до написання рефератів іноземною мовою та особливості їх оцінювання	13
2.2. Підготовка презентацій та особливості їх оцінювання	25
2.3. Типи контрольних самостійних завдань	28
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	35
ДОДАТКИ	37

ВСТУП

Методичні рекомендації щодо організації самостійної та індивідуальної роботи студентів Національного університету «Острозька академія» з навчальної дисципліни «Англійська мова» призначені для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з англійської мови студентів Національного університету «Острозька академія». Метою цих рекомендацій є розвиток мовної, мовленнєвої та комунікативної компетенцій для ефективного спілкування в повсякденному, академічному та професійному середовищі.

Методичні рекомендації відповідають програмі вивчення англійської мови в Національному університеті «Острозька академія» і вимогам необхідного рівня вищої освіти. Матеріал методичних рекомендацій містить поради викладачам та студентам щодо ефективної організації самостійної та індивідуальної роботи при вивченні іноземної мови, використання словників, довідкової літератури та джерел у мережі Інтернет, основні мовні засоби для написання рефератів, підготовки презентацій.

Матеріал методичних рекомендацій поділено на два розділи: перший розділ містить теоретичний матеріал щодо організації самостійної та індивідуальної роботи, що охоплює основні аспекти організації самостійної роботи, другий – указівки щодо практичного виконання індивідуальних самостійних завдань. Рекомендації містять спеціальну наукову термінологію, необхідні фрази-кліше, рекомендовані джерела для виконання самостійних завдань. Рекомендації дають змогу студентам закріпити нову лексику та розвивають уміння використовувати її в усному та писемному мовленні.

РОЗДІЛ І. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

1.1. Мета, завдання та функції самостійної та індивідуальної роботи студентів

Результат отримання вищої освіти – це не лише набір знань, умінь і навичок, а й система ключових компетенцій в інтелектуальній, комунікаційній, інформаційній та інших сферах. Вирішення цих завдань неможливе без самостійної, дослідницької роботи студентів, розвитку їх творчої активності та ініціативи.

Згідно з робочою програмою навчальної дисципліни «Англійська мова» в Національному університеті «Острозька академія» на першому курсі передбачено 8 кредитів ECTS, 120 аудиторних годин та 120 годин самостійної роботи студентів. Курс передбачає розвиток навичок читання, аудіювання, говоріння та письма до визначеного рівня (B2 за шкалою Ради Європи). У Положенні «Про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Острозька академія» зазначено, що самостійна робота студента є однією з основних форм організації освітнього процесу, що передбачає оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, під методичним керівництвом викладача з метою формування компетентностей здобувача вищої освіти та досягнення очікуваних результатів навчання.

Метою курсу є формування у студентів мовної, мовленнєвої та комунікативної компетенцій для ефективного спілкування в повсякденному, академічному та професійному середовищі. Поняття «самостійна робота» включає в себе не тільки виконання студентами домашніх завдань, а й різні види їх навчально-пізнавальної діяльності під час аудиторних занять.

Мета самостійної роботи студентів – засвоєння та поглиблення знань, умінь, навиків, отриманих під час занять, та фор-

мування самостійності як риси особистості. Самостійна робота повинна бути нерозривно пов'язана з освітнім процесом і мати систематичний і неперервний характер протягом усього періоду навчання у закладі вищої освіти.

Основними завданнями самостійної роботи студентів під час вивчення іноземної мови є вироблення навичок ефективної самостійної пізнавальної діяльності з опрацювання індивідуальних завдань з англійської мови (виконання контрольних робіт, підготовка презентацій, написання рефератів тощо); отримання необхідних знань для самостійного засвоєння навчальної інформації; оволодіння шляхами пошуку інформації та оброблення джерел, розвиток мотивації до вивчення іноземної мови та поглиблення професійних, наукових інтересів.

В організації самостійної роботи студентів головними є принципи: активності студентів; індивідуалізації навчання; доступності навчального матеріалу; свідомості та самостійності; чіткості та визначеності завдань; наочності; систематичності та послідовності.

Основними функціями самостійної роботи студентів при вивченні іноземної мови є: пізнавальна, самостійна, прогностична, коригуюча, виховна, інформативна, контролююча [4, с. 506].

1. Пізнавальна функція, передбачає мотивацію студентів до систематизованого вивчення іноземної мови незалежно від обраної спеціальності; стимулювання до саморозвитку та самовдосконалення. Функція реалізується при роботі студентів з аутентичними іншомовними текстами та джерелами, застосуванні інтерактивних методів навчання (Case-study, Brainstorming, Round-table Talk), використання творчого підходу до виконання завдань, комунікативному підході викладача до організації практичних занять.

2. Прогностична функція передбачає вміння студента визначати найближчу та найвіддаленішу мету самостійної роботи; розподіляти час на виконання завдань, оцінивши рівень їх складності (Time Management), передбачати й оцінювати кінцевий результат. Функція реалізується при виконанні рефератів, презентацій, підготовці доповідей, проектів.

3. Коригуюча функція передбачає корекцію власних умінь, навичок, способів діяльності. Студенту необхідно навчитись адекватно співвідносити свої здібності та знання відповідно до вимог навчальної програми і, відповідно визначати нові напрями роботи. Коригуюча функція реалізується за допомогою підготовки до тестового контролю, контрольних робіт, екзаменів.

4. Виховна функція передбачає самостійність, саморозвиток, відповідальність студента.

5. Інформативна функція полягає у використанні інформаційних технологій для самостійної роботи студентів (Інтернет, презентацій тощо).

6. Контролююча функція полягає у здійсненні всіх видів контролю з боку викладача та безпосередньої перевірки результатів навчання. Студенти мають бути ознайомлені з критеріями оцінювання до початку освітнього процесу.

1.2. Форми та види самостійної роботи студентів при вивченні іноземної мови

Самостійна робота студентів при вивченні іноземної мови передбачає підготовку до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, формування навичок перекладу автентичних текстів та фахової літератури, збагачення лексичного запасу та вдосконалення знань з граматики та підготовки студентів до вільного спілкування англійською мовою в різних сферах.

Існує декілька форм самостійної роботи студентів у процесі вивчення іноземної мови у вищій школі:

- аудиторна під керівництвом викладача (на практичних заняттях);
- позааудиторна з викладачем (консультаційні години з підготовки до аудиторних занять);
- позааудиторна без участі викладача (вивчення теорії, виконання домашніх вправ, читання фахової літератури тощо).

Існує декілька видів самостійної роботи, які розрізняються за кількістю учасників, дидактичною функцією, за рівнем самостійності й за обсягом часу на виконання (Табл.1.1.).

Табл. 1.1

Види самостійної роботи студентів

<i>За кількістю учасників</i>	<ul style="list-style-type: none"> – колективна (перевірка домашнього завдання, дискусія, дебати, бесіди, проведення онлайн-конференцій) – групова (виконання проектних завдань) – парна (виконання і представлення презентацій) – індивідуальна (написання рефератів, виконання домашніх контрольних робіт) – комбінована (індивідуально-групова)
<i>За функцією</i>	<ul style="list-style-type: none"> – формування та розвиток мовленнєвих знань, умінь та навичок – контроль знань, умінь та навичок
<i>За рівнем самостійності студентів</i>	<ul style="list-style-type: none"> – за зразком / копіююча / репродуктивна діяльність – на перетворення зразка / напівтворча діяльність – на перенесення вивченого у нові ситуації / творча діяльність
<i>За обсягом часу виконання</i>	<ul style="list-style-type: none"> – епізодична (аудиторний час) – тривала (цикл занять) – довгострокова (виконання проектів від одного до кількох місяців, написання рефератів, підготовка презентацій)

Серед найефективніших методів самостійної роботи студентів, що сприяють індивідуалізації та інтенсифікації освітнього процесу, слід виділити: проблемно-пошукові методи; метод проектного навчання; методи колективної розумової діяльності; метод застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні.

Робота зі словниками

Обов'язковим елементом самостійної та індивідуальної роботи студентів є робота зі словниками та ресурсами Інтернет. Словники та довідники – основа отримання знань у самостійній роботі студента. Використання словників збагачує словниковий запас студентів, розвиває пам'ять та розумові здібності.

В англійській мові єдиного терміну для визначення поняття “словник” немає: dictionary, wordbook, lexicon, vocabulary,

glossary, thesaurus, concordance. Студент обирає певний тип словника залежно від мети завдання (Табл.1.2.).

Табл.1.2

Визначення поняття “словник” в англійській мові

Поняття «словник» англійською мовою	Визначення
<i>Dictionary</i>	Довідник, що містить перелік слів, розміщених в певному порядку (Wordbook).
<i>Vocabulary</i>	1) Постатейний словник, список слів та виразів, складений з навчальними цілями; 2) сукупність слів, що використовуються будь-ким.
<i>Lexicon</i>	Термін використовують по відношенню до словників древніх мов.
<i>Thesaurus</i>	Словник, який реєструє усі слова мови, увесь його лексичний склад.
<i>Glossary</i>	Глосарій, збірник глос (тлумачення незрозумілих слів та виразів). Відноситься до збірників технічних термінів, виразів із древніх або середньовічних рукописів.
<i>Concordance</i>	Список слів та речень в об'ємі лексики будь-якого одного твору.

Усі існуючі словники діляться на наступні групи: енциклопедичні (універсальні, спеціальні) та лінгвістичні, або філологічні.

Енциклопедичні словники описують предмети, речі, події, явища. Вони розкривають об'єм та зміст понять про ці предмети, речі, події, явища. Вони бувають двох типів: загальні (універсальні) та спеціальні.

До загальних відносяться усі енциклопедії БСЭ, The Encyclopedia Britannica (24 томів), The Encyclopedia Americana (30 томів). Спеціальні або тематичні словники призначені для певної категорії людей та певним галузям знань – це літературні, філософські, історичні словники та інші.

Лінгвістичні словники описують саме слово, а не його позначення: приводиться значення слова, його граматична, орфо-

графічна, характеристики, указується його стильова приналежність, етимологія. Значення слова в лінгвістичних словниках можуть розкриватися двома способами: засобами тієї ж мови, що і сам слово, яке тлумачиться, або перекладом на іншу мову. Залежно від цього лінгвістичні словники діляться на одномовні та перекладні.

В одномовних тлумачних словниках приводяться всі відомості про слово. В англійській мові вони носять назву General dictionaries (загальні словники) або одномовні (Monolingual Dictionaries).

Перекладні словники – довідники, у яких значення слів розкриваються за допомогою слів іншої (іноземної) мови. Перекладні словники діляться на двомовні та багатомовні. Двомовні перекладні словники діляться на багато типів: словники загальнонавчальної лексики та термінологічні.

На різних етапах навчання студентами можуть використовуватися словники різних типів – білінгвістичні, напівбілінгвістичні та навчальні монологістичні словники. На початковому етапі студентам необхідно користуватися двомовним словником для накопичення певного обсягу словникового запасу. Поступово вводити одномовні словники. Наприклад, словники синонімів або антонімів для збагачення та розширення знань, особливостей уживання слова.

Останнім часом набувають популярності мультимедійні або електронні словники, що являють собою певним чином систематизовану лексичну інформацію, яка знаходиться в пам'яті комп'ютера або в мережі Інтернет. Перевагами їх є наочність, швидкий зворотній зв'язок, універсальність (Табл. 1.3.).

Табл 1.3.

Список рекомендованих онлайн-словників для самостійної роботи студентів при вивченні англійської мови

Словник	Особливості
Двомовні словники	
<i>Lingvo</i>	<ul style="list-style-type: none"> багато мов, у тому числі і українська; приклади з класичних текстів; форми слова: усі часи, активна та пасивна форма; можна зареєструватися і створити власний словник.
<i>Multitran</i>	<ul style="list-style-type: none"> на відміну від десктоп-версії, мобільний додаток дає можливість прослухати слово голосом робота; велика кількість спеціалізованих словників. Можна дібрати переклад до сленгу, а також будь-якого професійного терміну, жаргону.
<i>PROMT</i>	<ul style="list-style-type: none"> переклад українською; переклад тексту (але українською поки бета); мобільна безкоштовна і платна версії.
<i>Cambridge Dictionary</i>	<ul style="list-style-type: none"> можливість створити свій обліковий запис і поповнювати свій словник; вимова і британська, і американська
<i>Translate Google</i>	<ul style="list-style-type: none"> переклад документів в різних форматах (.doc, .docx, .odf, .pdf, .ppt, .pptx, .ps, .rtf, .txt, .xls, or .xlsx) переклад тексту до 5000 знаків можливість голосового вводу можливість перекладу тексту на фото (в мобільному додатку) синоніми і різні частини мови
Одномовні словники	
<i>Merriam-Webster</i>	<ul style="list-style-type: none"> специфічна транскрипція, зрозуміла, певне, лише американцям; дитячі визначення слів (простиша англійська); походження слова; тезаурус (синоніми, антоніми, пов'язані з запитом слова).

<i>Longman Dictionary of Contemporary English</i>	<ul style="list-style-type: none"> • можливість натиснути на незрозуміле слово в визначенні. Ця функція дуже розширює словниковий запас; • є приклади використання слова в реченні; • можливість прослухати речення зі словом; • є сталі вирази і словосполучення зі словом; • є перекладач тексту до 300 символів, у якому навіть є українська мова, яка непогано працює як в один, так і в інший бік.
<i>Macmillan Dictionary</i>	<ul style="list-style-type: none"> • пояснення слів; • використання слова чи фрази в реченні; • різні частини мови; • словосполучення та фрази; • синоніми; • можливість натискати на будь-яке слово в поясненні
<i>Dictionary.com</i>	<ul style="list-style-type: none"> • визначення слова; • синоніми; • ідіоми і фрази; • походження слова; • використання слова, але не в реченні, а в фразі.
<i>Oxford Learner's Dictionaries</i>	<ul style="list-style-type: none"> • пояснення слова та словосполучення; • сталі вирази для кожного значення слова; • окремо статті на різні частини мови для одного слова; • ідіоми; • британська та американська вимова; • можливість додати слово до власного словничка (для зареєстрованих користувачів).

РОЗДІЛ II. ТИПИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ І КОНТРОЛЬНИХ САМОСТІЙНИХ ЗАВДАНЬ

2.1. Вимоги до написання рефератів іноземною мовою та особливості їх оцінювання

Невід'ємною складовою в процесі вивчення іноземної мови є оволодіння навичками письма. Однією з форм індивідуальної роботи студента закладу вищої освіти України є написання реферату іноземною мовою. Реферування використовується як прийом контролю розуміння тексту, здатності студентів самостійно знаходити необхідну інформацію та засвоювати нову.

Реферування дозволяє визначити рівень вмінь і навичок студентів добирати та опрацьовувати спеціальну літературу; викладати матеріал на основі спеціально підібраних джерел та представляти результати проведеного дослідження з обраної теми.

Термін реферат (від лат. *refero* – «доповідати», «повідомляти») визначається як «довідь на певну тему, що передбачає огляд відповідних літературних і інших джерел або виклад суті статті, оповідання, книги, дослідження тощо, а також доповідь з відповідним викладом» [3, с. 101]; «короткий усний чи письмовий виклад основних положень або змісту друкованих джерел» [5, с. 50].

Переклад слова «реферат» на англійську мову викликає ряд суперечностей. Найпоширенішими визначеннями є: abstract, summary, synopsis, paper, report, surveys, review, essay, тощо. Спираючись на структуру реферату в цих методичних рекомендаціях ми визначаємо реферат як «research essay».

“The research essay is a common assignment in higher education. The concept of the research essay at first appears simple but it is really not simple at all. The research essay leads you into the works of others and asks you to compare their thoughts with your own. Writing a research essay involves going to source material and synthesizing

what you learn from it with your own ideas. Research essay usually begin with a topic or problem that needs to be researched" [1 с. 17].

Метою підготовки реферату іноземною мовою є:

- покращення загального рівня володіння мовою студентами;
- поглиблення і розширення теоретичних знань студентів з інших дисциплін та реалізація міждисциплінарних зв'язків;
- формування навичок самостійно шукати й аналізувати англомовну наукову літературу та джерела у мережі Інтернет;
- вдосконалення умінь читання та перекладу фахової англомовної навчальної та наукової літератури;
- розвиток умінь структурувати, логічно викладати та аналізувати текст, самостійно формулювати висновки дослідження.

Під час роботи над рефератом студент повинен продемонструвати вміння аналізувати використану літературу, узагальнювати інформацію або передавати її у стислій формі, розбивати текст на логічні комунікативні блоки, занотовувати необхідну інформацію, висловлювати власну думку щодо прочитаного та робити обґрунтовані висновки на основі опрацьованої інформації. У рефераті потрібно дотримуватись наукового стилю.

Загальні вимоги до оформлення рефератів

Реферат друкують на аркушах формату А4 (210*297мм). Міжрядковий інтервал – 1,5, кегль 14, гарнітура Times New Roman; поля: ліворуч – 3 см, угорі, внизу, праворуч – 2 см; абзац – п'ять знаків.

Сторінки реферату пронумеровуються. Нумерація сторінок починається з другого аркушу, номер проставляється посередині верхнього поля.

Переноси не використовуються. Дробові числа подаються через кому; формули створюють за допомогою Microsoft Equation. Таблиці, рисунки, малюнки повинні мати нумерацію і назву; ілюстративний матеріал подавати в тексті, підписи – курсивом; рисунок, виконаний засобами MS Word, згрупувати як один об'єкт.

Текст реферату викладається англійською мовою. Загальний обсяг реферату – 8-15 сторінок

Структура реферату:

1. Титульна сторінка.
2. Зміст (Content).
3. Умовні позначення (Abbreviations) за необхідності.
4. Вступ (Introduction)
5. Основна частина (Main body) (за необхідності поділити на підпункти).
6. Висновки (Conclusions)
7. Список використаних джерел (References)
8. Додатки (Appendix) за потреби.

Кожен структурний елемент реферату починається з нової сторінки, у тексті обов'язково подаються назви структурних елементів. Відстань між заголовками та текстом має дорівнювати 1 інтервалу.

Заголовки структурних частин роботи друкують великими літерами симетрично до набору. Структурні частини (зміст, вступ, висновки, список використаних джерел) не мають порядкового номера. Номер розділу зазначається перед назвою, після номера ставиться крапка, потім друкується заголовок розділу. Розділи позначаються арабськими цифрами. Заголовки підрозділів (параграфів) друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Відстань між назвою розділу та текстом повинна дорівнювати 1-2 інтервали. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Заголовки структурних частин роботи:

- A. CONTENT
- B. INTRODUCTION
- C. ABBREVIATIONS
- D. MAIN BODY
- E. CONCLUSIONS
- F. REFERENCES

Титульна сторінка є першою сторінкою реферату, яка повинна містити:

- найменування закладу вищої освіти, факультету, кафедри, де виконана робота;
- назву реферату;
- прізвище, ім'я, по батькові студента;
- номер групи студента та курсу;
- прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника, науковий ступінь, учене звання;
- місто та дата виконання.

Зразок оформлення титульної сторінки реферату подано у Додатку 1.

Зміст (Content) подають безпосередньо після титульної сторінки, починаючи з нової сторінки. Структурні елементи змісту подають у такому порядку: перелік умовних позначень (за потреби); вступ; найменування розділів, підрозділів і пунктів (якщо вони мають заголовок); висновки; рекомендації (за необхідності); список використаних джерел; назви додатків і номери сторінок, які містять початок відповідного структурного елемента.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ / CONTENT», «ВСТУП / INTRODUCTION», «АБРЕВІАТУРИ / ABBREVIATIONS», «РОЗДІЛ / MAIN BODY», «ВИСНОВКИ / CONCLUSIONS», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES», «ДОДАТОК / APPENDIX» друкують великими літерами симетрично до набору. Зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера.

Умовні позначення (Abbreviations) надаються за умови повторення таких елементів більше трьох разів у тексті та розміщують безпосередньо після змісту з нової сторінки або наводять у тексті при першому згадуванні. Перелік надають у двох колонках. У першій колонці наводять скорочення за абеткою, у другій – детальна розшифровка аббревіатури.

Найпоширеніші приклади умовних позначень (переважно запозичені з латини):

- cf.* – *confer* (compare)
- circa* – around, approximately
- e.g.* – *exempli gratia* (for example)
- et al.* – *et alii* (and other people)
- etc.* – *et cetera* (and others, and the rest)
- i.e.* – *id est* (that is, what that means is, that is to say)
- ibid.* and *id.* – *ibidem* (in the same place)
- inf.* and *sup.* – *infra* and *supra* (below, above)
- N.B.* – *nota bene* (note well, pay attention)
- q.v.* – *quod vide* (which see, for which see elsewhere)
- s.v.* – *sub verbo* (under the word)
- versus* (*vs.* or *v.*) – against, as opposed to
- viz.* and *sc.* – *videlicet* (it is permitted to see, namely, that is to say)

У вступі (Introduction) розкривають сутність і стан обраної теми дослідження, її значимість, підстави та вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Обґрунтовують актуальність та доцільність роботи. Коротко викладають зміст роботи, формулюють мету і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і вибране для дослідження. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться як загальне і часткове, тому предмет дослідження міститься в межах об'єкта. В об'єкті виділяється частина, яка є предметом дослідження.

Текст реферату подається в одному з неозначених часів: Present Indefinite (Active/Passive Voice), Past Indefinite (Active/Passive Voice).

Для вступу до реферату варто вживати специфічні кліше (Табл. 2.1.):

Табл. 2.1.

Рекомендовані кліше для вступу до реферату

	English Cliché	Ukrainian Equivalent
1	<i>The research is devoted to...</i>	Дослідження присвячене...
2	<i>The research deals with... (the topic, question, problem)</i>	Дослідження присвячене ... (темі, питанню, проблемі)
3	<i>The paper consists of (includes, contains) ... (... chapters)</i>	Робота складається з (включає в себе, містить)...(... частин)
4	<i>The investigation is aimed at ...</i>	Дослідження призначене для ...
5	<i>It is of interest to...</i>	Представляє інтерес для...
6	<i>The first chapter highlights</i>	У першій частині висвітлюється
7	<i>The author states (points out) that...</i>	Автор відзначає (указує), що...
8	<i>The introduction notes that...</i>	У вступі відзначається, що...
9	<i>The author describes (states, analyses)...</i>	Автор описує (відзначає, аналізує)
10	<i>The following topics are considered</i>	Розглядаються такі теми
11	<i>According to the authors point of view ...</i>	На думку автора...
12	<i>In the second chapter...</i>	У другому розділі...
13	<i>It should be remembered that...</i>	Потрібно пам'ятати, що...
14	<i>There is no doubt that...</i>	Немає сумніву, що...
15	<i>In this paper, the author put forward the claim that ...</i>	У цій роботі автор висуває твердження, що ...
16	<i>As the title implies the article describes...</i>	Згідно з назвою у статті розглядається...
17	<i>Basic information on ... is presented.</i>	Надається основна інформація про ...
18	<i>It (the article) gives a detailed analysis of..., contains the data on...</i>	Стаття дає детальний аналіз..., містить дані про...
19	<i>It should be stressed (emphasized) that...</i>	Варто зазначити (підкреслити), що ...
20	<i>The method proposed ...</i>	Запропонований метод...
21	<i>A mention should be made...</i>	Згадується...
22	<i>It is specially noted...</i>	Особливо варто відмітити...

Основна частина (Main body) за необхідності ділиться на підпункти.

При написанні основного тексту реферату необхідно дотримуватися наукового стилю викладання. Характерною особливістю письмової наукової мови є формально-логічний виклад матеріалу, тобто побудова тексту в формі роздумів та доказів. Академічний етикет передбачає вичерпну доказовість висунутих положень, змістовну завершеність, цілісність та зв'язаність тексту. Стиль реферату – це стиль безособового монологу, без суб'єктивності та емоційності. Варто уникати вживання займенників «я» та «ми». В англійській мові зазвичай використовуються пасивний стан та безособові речення.

Рекомендуємо використовувати наступні фрази та кліше (Табл. 2.2.):

Табл. 2.2.

Рекомендовані кліше для написання реферату

	English Cliché	Ukrainian Equivalent
1	<i>at the beginning of</i>	на початку
2	<i>first of all</i>	передусім, по-перше
3	<i>at first, firstly, secondly</i>	по-перше, по-друге
4	<i>thus; consequently, therefore</i>	так та ін., суперечливі відносини
5	<i>but, however, meanwhile, but</i>	однак, тим часом, проте
6	<i>however, nevertheless, still</i>	а втім
7	<i>of, owing to, because of</i>	відповідно до цього
8	<i>besides that, moreover, in addition</i>	перехід від однієї думки до іншої –
9	<i>(prior to, before, let's refer to, let's address</i>	перш ніж..., звернімося до ...
10	<i>to, let's turn to</i>	розглянемо
11	<i>let's dwell on</i>	розглянувши ... перейдемо до

Матеріал викладають у розділах, або підрозділах. Розділ починається із нової сторінки. Розділи можна поділяти на підрозділи, якщо це необхідно. У заголовку розділів ставиться номер, крапка і назва розділу/підрозділу (слово «розділ» писати не обов'язково). В огляді літератури окреслюють основні етапи розвитку наукової думки за обраною темою.

В основній частині необхідно обґрунтувати вибір напряму досліджень, зазначити методи вирішення завдань та їх порівняльні оцінки, описати загальну методику проведення дослідження. З вичерпною повнотою описати результати власних досліджень, дати оцінку вирішення поставлених завдань, достовірності одержаних результатів (характеристик, параметрів), використовуючи безособові речення. Варто уникати використання термінів, синонімів та іншомовних словотворень за правилами української мови.

При написанні реферату необхідно дотримуватися наукового стилю безособового монологу, позбавленого суб'єктивності та емоційності. Не прийнято використовувати займенники «я» та «ми». Згідно з науковим етикетом виклад у роботі власних думок автора здійснюється від третьої особи: «на нашу думку» або «на думку автора» тощо. Можна презентувати власні позиції від третьої особи (автор вважає, що), пасивний стан (розроблений ..... підхід до проблеми) та «неозначено-особовими реченнями», наприклад «сутність розвитку можна розглядати з різних точок зору...».

Luiz Otavio рекомендує використовувати наступні фрази-кліше при написанні реферату англійською мовою (Табл.2.3).

Табл. 2.3.

Фрази-кліше для написання основного тексту реферату англійською мовою

Argue	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Along similar lines, ...argues that .... ✓ The underlying argument in favor of / against is that.... ✓ There seems to be no compelling reason to argue that ... ✓ As a rebuttal to this point, it might be (convincingly) argued that ... ✓ There are some main points that can be advanced to support ...
Claim	<ul style="list-style-type: none"> ✓ There is growing support for the claim that ... ✓ ... 's findings lend support to the claim that... ✓ Taking a middle-ground position, claims that ... ✓ In this research, the authors put forward the claim that ... ✓ ... develops the claim that...

Data	<ul style="list-style-type: none"> ✓ The data gathered in the suggests / suggest that... ✓ The data appears / appear to suggest that... ✓ The data yielded by this [study] provides strong / convincing evidence that ... ✓ A closer look at the data indicates that ... ✓ The data generated by ... is / are reported in ... ✓ The aim of this [section] is to generalize beyond the data and
Discussion	<ul style="list-style-type: none"> ✓ has fostered debate on .... (fostered = encouraged) ✓ There has been an inconclusive debate about whether... ✓ The question of whether ...has caused much debate in... ✓ (Much of) the current debate revolves around ...
Evidence	<ul style="list-style-type: none"> ✓ In this section / chapter, the discussion will point to ... ✓ For the sake of discussion, I would like to argue that ... ✓ In this study, the question under discussion is ... ✓ The foregoing discussion implies that ... In this paper, the discussion centers on ... lies at the heart of the discussion on ...
Ground	<ul style="list-style-type: none"> ✓ On logical grounds, there is no compelling reason to argue that ... takes a middle-ground position on [Y] and argues that ... ✓ On these grounds, we can argue that ... ... views are grounded on the assumption that ...
Issue	<ul style="list-style-type: none"> ✓ This study is an attempt to address the issue of ... ✓ To portray the issue ... ✓ In the present study, the issue under scrutiny is ... ✓ This is concerned with the issue of ... ✓ The issue of whether ... is clouded by the fact that ... ✓ Given the centrality of this issue to, I will now ...
Research	<ul style="list-style-type: none"> ✓ This study draws on research conducted by .... ✓ Further research in this area may include ... and ... ✓ Evidence for ... is borne out by research that shows ✓ Although there has been relatively little research on / into ... ✓ Research on / into ... does not support the view that... ✓ Further research in this area may include ... and ... ✓ In the last years, research has provided ample support for the assertion that .... ✓ Further research in this area may include ... and ... ✓ Evidence for ... is borne out by research that shows ... ✓ There is insufficient research on / into ... to draw any firm conclusions about / on ...

View	✓ The consensus view seems to be that ... propounds the view that .... ✓ Current research (does not) appear(s) to validate such a view. ✓ There have been dissenters to the view that ...
-------------	--

Ілюстрації (малюнки, схеми, графіки, діаграми, таблиці, карти) подають в тексті або на початку наступної сторінки. Рисунки (Figures) позначають словом “Рис.” (Fig.), розміщують після номерів і нумерують послідовно в межах розділу.

Підпис під ілюстрацією має чотири основних елементи:

- найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом “Рис. (Fig.)”;
- порядковий номер ілюстрації арабськими цифрами без знаку №;
- тематичний заголовок ілюстрації;
- експлікацію.

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис “Таблиця” (Table) із зазначенням її номера. Назву не підкреслюють. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: “Таблиця 2.1” (перша таблиця другого розділу). При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово “Таблиця” і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова “Продовження табл.” і вказують номер таблиці.

Цитування повинно бути повним, допускається пропуск слів, речень, абзаців без зміни авторського тексту. Пропущений текст замінюється трьома крапками. Кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело. При непрямому цитуванні (переказі) слід бути гранично точним у викладанні думок автора і давати відповідні посилання на джерело. Посилання у тексті роботи на джерело слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: [3, p.5].

Наступним пунктом реферату йдуть висновки (Conclusions). Висновки розташовують безпосередньо після викладення основної частини роботи з нової сторінки. У висновках необхідно надати оцінку отриманих результатів (наукову, практичну, соціальну цінність тощо). Потрібно зазначити якісні та кількісні показники результатів дослідження, структурувати рекомендації відповідно до їх важливості.

Рекомендуємо використовувати наступні фрази та кліше (Табл. 2.4.):

Табл. 2.4.

**Фрази-кліше для написання висновків
до реферату англійською мовою**

	English Cliché	Ukrainian Equivalent
1	<i>The results obtained reaffirm/prove...</i>	Отримані результати підтверджують/ доводять...
2	<i>The author concludes that...</i>	Автор робить висновок, що...
3	<i>The author ends the article by showing...</i>	У кінці статті автор показує ...
4	<i>It is pointed out in the conclusion that...</i>	У висновку вказується, що...
5	<i>It should be remembered that...</i>	Потрібно пам'ятати, що...
6	<i>There is no doubt that...</i>	Не має сумніву, що...

Список використаних джерел (References) починають з нової сторінки після висновків. При написанні реферату дозволяється користуватися джерелами різними мовами, проте частка англійських джерел повинна становити більше 70%. Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують із каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв і т. ін. Порядкові номери описів у переліку є посиланнями у тексті (номерні посилання). Список використаних джерел подають у алфавітному порядку (перші у списку подаються у алфавітному порядку джерела кирилицею, потім – латиницею) або у порядку появи посилань у тексті, проте це ускладнює пошук інформації у списку джерел. Рекомендуємо подавати використані джерела в алфавітному порядку.

Усі джерела, подані в References, розміщуються за латинським алфавітом. Наприклад:

1. Hopkins F. Get Ready! Pupil's Book 1...
2. Peltzer-Karpf A. Die Dynamik des frühen Fremdsprachenerwerbs / A. Peltzer-Karpf; R. Zangl. – Tübingen : Narr, 1998. – 187 S.
1. Пельтцер-Карпф А. Динаміка раннього засвоєння іноземної мови ...
2. Хопкінз Ф. «Get Ready!»! Робочий зошит...

У список використаних джерел включають власне джерело статті, словники, що використовувалися під час перекладу. Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ. ГОСТ 7.1: 2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». Приклади оформлення знаходяться в Додатку 3. Кількість використаних джерел не повинна перевищувати 10-15.

Додатки (Appendix) починаються з нової сторінки. У додатках вміщують матеріал, який:

- є необхідним для повноти роботи, але включення його до основної частини роботи може змінити логічне та впорядковане уявлення про роботу;

- не може бути послідовно розміщений в основній частині роботи через великий обсяг або способи відтворення.

У додаток за потреби можна включити допоміжний матеріал:

- проміжні формули, рівняння та розрахунки;
- таблиці додаткових даних;
- інструкції, методики;
- ілюстрації допоміжного характеру тощо.

Критеріями оцінювання реферату є (Додаток 6):

- 1) відповідність оформлення реферату до поданих вимог;
- 2) точність (правопис та граматичні помилки, що не заважають розумінню, є прийнятними);
- 4) якість реферування англійською мовою (глибина та логічність розкриття теми, використання кліше, наявність орфографічних та стилістичних помилок);

5) обсяги термінологічного словника, правильність англо-українського перекладу.

Правила проведення конкурсу рефератів:

1) до визначеної заздалегідь дати усі студенти повинні здати реферати у спеціально створені для цього на Google Drive папки відповідно до їх факультету та курсу;

2) викладач, окрім звичайної перевірки усіх робіт, повинен створити форму засобами Google Forms для голосування студентів та відправити її старостам усіх груп, що беруть участь у конкурсі;

3) після того, як викладач оцінить якість усіх рефератів і додасть голоси студентів, має бути обрано три найкращі реферати студентів, що отримають додаткові бали за реферат, але не більше подвійної кількості балів, відведеної на оцінювання реферату.

2.2. Підготовка презентацій та особливості їх оцінювання

Одним з найбільш передових методів навчання іноземної мови, який передбачає одночасне сприйняття і передачу інформації є мультисенсорний метод. Цей метод при вивченні англійської мови дозволяє відійти від традиційних форм навчання й підвищити індивідуалізацію навчальної діяльності студентів, оптимізувати засвоєння мовних структур та граматичних правил, а також подолати монотонність заняття при навчанні англійській мові.

Мультимедійна презентація – це сукупність текстів, зображень, звуку, анімації та інших засобів представлення інформації (у нашому випадку – програмної теми), тобто візуальних, аудіо- та інших засобів відображення інформації, що інтегровані в інтерактивному програмному середовищі. Використання презентацій є зручним і ефективним способом представлення інформації, оскільки одночасно здійснюється вплив на два найважливіші органи сприйняття (слух, зір) [8].

Мультимедійні презентації використовують при закріпленні лексичного та країнознавчого матеріалу, у якості опору при навчанні монологічного та діалогічного мовлення.

Обсяг слайдової презентації не повинен перевищувати 10-12 слайдів. Перший слайд повинен містити тему презентації, ПІБ студента(ів), групу, факультет, місто і рік. Другий слайд повинен містити план презентації. Для розкриття кожного з пунктів плану має відводитися не менше одного слайду. Кінцевий слайд повинен містити перелік посилань на використані у презентації літературні джерела, електронні бібліотеки та на джерела інформації в мережі Інтернет.

Зразок титульного слайду подано у Додатку 2.

Підготовка презентації містить такі етапи [6, с. 118]:

- 1) вибір теми;
- 2) складання плану;
- 3) обдумування і структурування доповіді (розробка сценарію);
- 4) добір демонстраційно-наочних матеріалів;
- 5) створення презентації;
- 6) апробація презентації та внесення коректив.

Умовно презентацію можна розділити на дві частини: підготовлена доповідь і усне спілкування з аудиторією, тому останнім етапом має бути підготовка до відповідей на можливі запитання.

Теми для презентацій пропонує студентам викладач згідно з робочою програмою відповідних курсів факультетів. Студент повинен обрати собі тему під час аудиторних практичних занять. Викладач забезпечує студентів матеріалами для підготовки (основним текстом або статтею; переліком додаткових джерел; матеріалами з правилами розроблення і представлення презентацій).

Складання плану та розробка сценарію презентації залежить від її теми та виду. Тексти для створення презентацій викладач обирає згідно з робочою програмою відповідних курсів факультетів, також відповідно до результатів проведених досліджень студентів. Презентація повинна мати чітку структуру:

- 1) актуальність проблеми та її значення;
- 2) шляхи вирішення проблеми, їх порівняльний аналіз і критика;

- 3) формулювання мети дослідження;
- 4) опис проведеного дослідження;
- 5) аналіз отриманих результатів;
- 6) висновки та рекомендації щодо використання результатів [нелюб, с. 137].

Етап пошуку, збирання і підготовки матеріалів презентації передбачає обробку і роботу зі словниками для перекладу незнайомих слів та виразів, із навчальним матеріалом для визначення ідей для представлення їх на слайдах.

Для оформлення презентації викладач надає студентам схему (Табл.2.5):

Табл. 2.5.

HOW TO ORGANIZE A PRESENTATION

	Stage	Useful phrases
1	Starting the presentation	<i>The topic of my presentation is .... Today I would like to tell you about.... What I'm going to talk about today is ....</i>
2	Stating the main points	<i>The main points I will talk about are: firstly, ... secondly, ...</i>
3	Introducing each point	<i>Let's begin with .... Now we are going to look at .... Now let's move on to ....</i>
4	Finishing the presentation	<i>I'd like to finish by saying ... The conclusion is ....</i>

Пробна репетиція може проводитися в класі в маленьких групах. Однак після створення презентації до її оприлюднення студент повинен показати її викладачу для попередньої перевірки і внесення коректив. Викладач повинен чітко визначити і обговорити зі студентами критерії оцінювання презентації.

Презентація може бути оприлюднена на аудиторних заняттях та дистанційних заняттях. Дистанційне оприлюднення здійснюється у режимі онлайн через Zoom, Skype, Classroom, Mikogo тощо.

Критерії оцінювання презентації частково відповідають критеріям оцінювання усного мовлення і охоплюють три основних аспекти: якість змісту дослідженої теми, якість презентації цієї теми і використання мови, а саме:

- обґрунтованість і відповідність змісту доповіді поставленому завданню;
- зв'язність тексту доповіді, логічність і послідовність у викладі матеріалу і чітка структура;
- використання лексичних одиниць і граматичних конструкцій, що відповідають поставленому завданню і необхідному рівню володіння іноземною мовою;
- відповідність стилю доповіді поставленому завданню і правильний підбір лексичних одиниць, єдність стилю доповіді;
- правильна вимова і точне використання наголосу, ритму і інтонації під час усного виступу [9, с. 22].

Тобто основними критеріями є: відповідність темі, глибина та повнота розкриття теми, структура, оформлення, мовна відповідність (лексика, вживання граматичних структур тощо), усна презентація.

Презентація оцінюється за 100-бальною загальноєвропейською шкалою ЄКТС (Додаток 5).

2.3. Типи контрольних самостійних завдань

Контроль якості набутих студентами знань заходи є необхідним елементом системи навчання. Виокремлюють такі основні види контролю результатів навчання студентів: вхідний, поточний, проміжний та підсумковий.

Вхідний контроль проводять за потреби на початку вивчення окремих навчальних дисциплін для виявлення рівня підготовки здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль проводять під час проведення семінарських, практичних, лабораторних занять, він має на меті перевірити знання здобувачів з окремих тем та рівень їхньої підготовки до виконання конкретної роботи, завдяки чому встановлюється зворотний зв'язок між викладачем та здобу-

вачами вищої освіти. Інформацію, отриману під час поточного контролю, використовують для коригування методів і засобів навчання. Результати поточного контролю за семестр відображають у бланку обліку результатів контролю успішності.

Форми проведення поточного контролю визначаються конкретним викладачем відповідно до робочої програми кредитного модуля. Згідно з робочою програмою навчальної дисципліни «Англійська мова» в Національному університеті «Острозька академія» застосовується усне опитування, словникові диктанти, письмовий експрес-контроль, тестування. Отримані результати при поточному контролі використовується викладачем для коригування методів і засобів навчання та студентами для планування самостійної роботи задля покращення якості знань.

Проміжний (модульний) контроль – це контроль результатів навчання студентів після вивчення логічно завершеної частини робочої програми. Це може бути модульна контрольної роботи, домашня контрольна робота, контрольна робота з вивченої теми. Результати поточного і проміжного контролю з певного кредитного модуля є основною інформацією при проведенні заліку з англійської мови.

Підсумковий контроль проводиться відповідно до робочого навчального плану у вигляді семестрового заліку (диференційованого заліку) або екзамену в обсязі визначеному робочою програмою. Форма проведення семестрового контролю з іноземної мови – комбінована (усне опитування, письмове тестування). Залік (диференційований залік) – це вид семестрового контролю, при якому засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з кредитного модуля оцінюється за результатами поточного контролю (тестування, поточно-го опитування, виконання індивідуальних завдань та певних видів робіт на практичних заняттях) протягом семестру.

Домашня контрольна робота

Метою складання домашньої контрольної роботи є підсумковий контроль знань, умінь та навичок студентів, отриманих протягом навчального року, та є головною умовою допуску до екзамену чи заліку з навчальної дисципліни. Мета – перевірка рівня підготовки студентів в процесі самостійного вивчення навчального матеріалу.

Завдання до домашньої контрольної роботи розробляються викладачем відповідно до обраної теми і додаються до робочих програм дисциплін.

Контрольна робота містить такі типи завдань: тестові, репродуктивні та творчі. Обов'язково мають бути наступні блоки: текстовий (лексичний блок); граматичний блок; переклад; письмове (творче) завдання.

Текстовий (лексичний) блок містить три завдання: перед текстове на перевірку лексики, робота з текстом та після текстові завдання. Граматичний блок містить тестові завдання, завдання на розкриття дужок, перетворення. Переклад містить речення українською мовою.

Приклади завдань подано нижче.

Text-based (vocabulary) tasks

Task 1. Translate the following words and word combinations:

performed
delegating
distinguish
take
complicated
carry out
authority
level
activities
describe

Task 2. Complete the text with words from Task 1:

In business, organization structure means the relationships between positions and people who hold the positions. First of all we should 1_____ between the organizing function and organizing structure. The organizing function is the process of breaking down the overall task into small jobs along with delegated 2_____ to do those jobs and, then putting them back together in units, or 3_____, of an optimal size according to some consistent bases. Thus we can 4_____ the organizing function as dividing task into jobs, 5_____ authority, determining appropriate bases for departmentalizing jobs, and deciding the optimal number of jobs in a particular department.

The departments of most companies are too 6_____ to be organized in a single hierarchy. Shortly before the First World War, the French industrialist Henry Fayol organized his coal-mining business according to the functions that it had to 7_____. He is generally credited with inventing functional organization, including (among others) production, finance, marketing, sales, and personnel or staff departments. The functional type of organization structure reflects an arrangement based on the nature of the activities that must be 8_____. Related activities are grouped together in the functional areas with which they are most clearly identified. The chief executive of each area occupies a position on the second 9_____ of the organization and generally has the title Vice-President. This means, for example, that the production and marketing departments cannot 10_____ financial decisions without consulting the finance department. The functional structure allows for coordination of related activities, thereby reducing the risk of empire building by specialized areas and resulting in greater efficiency.

Task 3. Answer the following questions:

1. What does organization structure means in business?
2. What is the difference between the organizing function and organizing structure?
3. Who was Henry Favol?

Grammar tasks

Task 1. Choose a, b, c, d or e to complete the sentences 1–10.

- 1) Sally is worried _____ her exam results.
a) in b) of c) at d) with e) about
- 2) What time _____ yesterday?
a) were she arrived b) she arrived c) did she arrive d) does she arrive e) she arrives
- 3) What kind of music _____?
a) is she like b) likes she c) does she like d) she likes e) is she liking
- 4) I got bored _____ my Maths homework and I didn't finish it.
a) with b) at c) about d) on e) of
- 5) I don't have a lot _____ common with my neighbours.
a) at b) in c) of d) with e) on
- 6) The banking department deals _____ all the other banking business.
a) in b) of c) at d) with e) about
- 7) The transfer of resources from agriculture to manufacturing _____ a structural change bonus.
a) was providing b) were provided c) was provided d) provide e) provides
- 8) The computer group manager is responsible _____ the head of the computer department.
a) for b) at c) about d) on e) of
- 9) The economy of the country is _____ recession, and interest rates are falling.
a) at b) in c) of d) with e) on
- 10) The Ronalds _____ a new microwave a week ago
a) bought b) will buy c) buys d) were buying e) is buying

Task 2. Put the verbs in brackets into the Present Simple or Past Simple Tense.

- 1) Mark is a hardworking student. He rarely ... (to miss) classes.
- 2) I ... (to know) about your visit some days ago.
- 3) The sun ... (not to shine) yesterday.
- 4) My father ... (always not to drive) to his work.
- 5) Who usually ... (to help) you about the house?
- 6) Who ... (to help) you to bake the cake we ... (to eat) yesterday?
- 7) They usually ... (to go) to the countryside every weekend..
- 8) It ... (not to be) cloudy yesterday.
- 9) When ... the tourists ... (to arrive) yesterday? — They ... (to arrive) late in the evening. They ... (to be) very tired.
- 10) What time ... your sister ... (usually to get up) in the morning? — She always ... (to get up) at half past six.

Task 3. Give the plural of the following nouns:

- a witch
- a house
- a chair
- a hero
- a lady
- a housewife
- a knife
- a fish
- an index
- a sheep

Translation task

Task 1. Translate the following sentences into English:

- 1) Наступного року тобі буде сімнадцять.
- 2) Вона збирається вступити до університету цього року.
- 3) Я гадаю, вони не розмовлятимуть з тобою.
- 4) Що ви збираєтесь робити завтра? — Можливо, я відвідаю племінницю.
- 5) Обережно! Ти зараз впадеш!

Writing task

Task 1. Translate the following sentences into English:

- 1) Наступного року тобі буде сімнадцять.
- 2) Вона збирається вступити до університету цього року.
- 3) Я гадаю, вони не розмовлятимуть з тобою.
- 4) Що ви збираєтесь робити завтра? — Можливо, я відвідаю племінницю.
- 5) Обережно! Ти зараз впадеш!
- 6) Завтра буде субота.
- 7) Мій друг збирається пофарбувати свій велосипед.
- 8) Я боюсь, ми не побачимо цю телепередачу.
- 9) Що вони збираються робити в цьому випадку?
- 10) Ти впевнений, що твоя сестра купить квитки? — Так.

Writing task

Task 1. Comment on the statement.

1. A friend is someone who understands your past, believes in your future, and accepts you just the way you are.
2. Research and development is the key to great business ideas.
3. Good management is the art of making problems so interesting and their solutions so constructive that everyone wants to get to work and deal with them.
4. Leadership is not about titles, positions, or flowcharts. It is about one life influencing another.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Англійська мова професійного спрямування: Методичні вказівки до написання рефератів з дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» [Електронне видання] / Уклад.: Г. О. Корсун, І. П. Кузьміна. К.: НТУУ «КПІ», 2014. 89 с.
2. Анотування та реферування англійською мовою загально-наукової та фахової літератури: навч. посіб. / О. І. Горошко та ін. ; Нац. техн. ун-т «Харк. політехн. ін-т». Х. : НТУ «ХПІ», 2011. 192 с.
3. Варенко В. М. Референтна справа: навчальний посібник. К. : Кондор, 2008. 212 с.
4. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. ; за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.
5. Методичні вказівки до організації самостійної роботи студентів заочної форми навчання всіх спеціальностей КПІ ім. Ігоря Сікорського / Уклад. І. А. Сидоренко, Я. С. Грищенко. К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 92 с.
6. Нелюбов В. О., Дубів О. В., Куруца О. С. Лекція-презентація: електронний навчальний посібник. 90 Мбайт. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2017. – 1 електрон. опт. диск (CD-R): кольор.; 12 см. – Систем. вимоги: Windows XP (або більш пізня); MS PowerPoint 2013/2016. Назва з титул. екрану.
7. Основні вимоги до оформлення списку літератури за новими стандартами: методичні рекомендації / уклад.: М. П. Гребенюк, Г. З. Шевчук. Луцьк: ВІППО, 2019. 60 с.
8. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. К., 2002. 135 с.
9. Програма з англійської мови для професійного спілкування. Колектив авторів: Г. Є. Бакаєва, О. А. Борисенко, І. І. Зуєнок, В. О. Іваніщева, Л. Й. Клименко, Т. І. Козимирська, С. І. Костицька, Т. І. Скрипник, Н. Ю. Тодорова, А. О. Ходцева. К.: Ленвіт, 2005. 119 с.

10. Otavio L. 70 useful sentences for academic writing. 2013. URL: <http://www.luizotaviobarros.com/2013/04/academic-writing-useful-expressions.html>.

11. Oxford Advanced Learner's Dictionary. Oxford : OUP, 2010. 1796 p.

12. Virginia Evans. Successful Writing. Intermediate. Teacher's Book: Express Publish, 2008. 81 p.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Зразок оформлення титульної сторінки реферату

**THE NATIONAL UNIVERSITY OF OSTROH ACADEMY
FACULTY OF ROMANCE AND GERMANIC LANGUAGES
DEPARTMENT OF BUSINESS COMMUNICATION**

RESEARCH ESSAY

Theme: _____

Fulfilled by: _____

Group _____

«____» _____ 2021

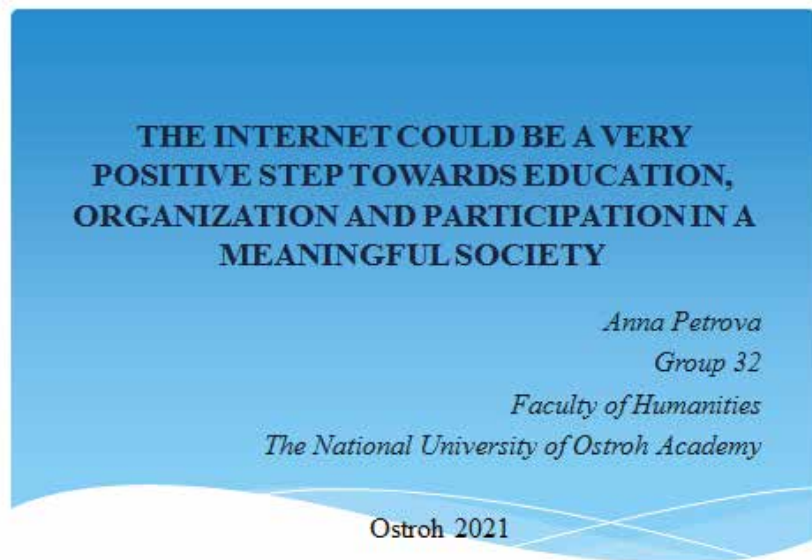
Checked by: _____

signature

«____» _____ 2021

OSTROH, 2021

Зразок титульного слайду

Додаток 2

Додаток 3

Критерії оцінювання реферату

Критерії	1бал	10 балів	14 балів	20 балів
Відповідність оформлення реферату вимогам	У рефераті відсутні більш ніж два змістових елемента, оформлення тексту не відповідає вимогам.	У рефераті відсутні один або кілька змістових елементів, оформлення тексту не відповідає вимогам.	У рефераті наявні усі змістові елементи, однак існують незначні відхилення в оформленні матеріалу.	Реферат відповідає усім вимогам змістового і текстового оформлення.
Відповідність викладеного матеріалу темі реферату	Матеріал, викладений у англomовній частині реферату не відповідає його темі, у ньому порушена логічна послідовність викладу матеріалу.	Матеріал, викладений у англomовній частині реферату частково відповідає його темі, у ньому порушена логічна послідовність викладу матеріалу.	Матеріал, викладений у англomовній частині реферату відповідає його темі, однак у ньому порушена логічна послідовність викладу матеріалу.	Матеріал, викладений у англomовній частині реферату викладений у логічній послідовності і відповідає темі реферату.
Якість перекладу (логічність, стилістична зв'язність, грамотність)	Відсутня логічна послідовність, зв'язність перекладу, наявна велика кількість лексичних / граматичних / синтаксичних помилок, що унеможливає розуміння перекладу.	Частково порушена логічна послідовність, зв'язність перекладу, кількість лексичних / граматичних / синтаксичних помилок відволікає читача від сприйняття матеріалу.	Переклад зрозумілий, логічно викладений, однак присутні поодинокі лексичні / граматичні / синтаксичні помилки.	Переклад зрозумілий, логічно викладений, помилки відсутні.

Якість реферування англійською мовою	Глибина та логічність розкриття теми недостатні, кліше не використовуються, наявна велика кількість лексичних / граматичних / синтаксичних помилок.	Глибина та логічність розкриття теми недостатні, зустрічаються поодинокі кліше, кількість лексичних / граматичних / синтаксичних помилок відволікає читача від сприйняття матеріалу.	Глибина та логічність розкриття теми достатні, використовуються кліше, присутня незначна кількість лексичних / граматичних / синтаксичних помилок.	Тема розкрито повністю, кліше наявні, помилки відсутні.
Обсяг і якість термінологічного словника	Обсяг термінологічного словника менший за вказаний у вимогах (більш ніж на 5 слів), обрані для перекладу слова не є термінами, переклад не чіткий.	Обсяг термінологічного словника менший за вказаний у вимогах (на 3-4 слова), частина обраних для перекладу слів не є термінами, переклад деяких слів не чіткий.	Обсяг термінологічного словника менший за вказаний у вимогах (на 1-2 слова), обрані для перекладу слова є термінами, переклад слів правильний, однак не відповідає контексту.	Обсяг термінологічного словника відповідає або більший, ніж вказано у вимогах, усі слова є термінами, переклад слів правильний і відповідає контексту.

Додаток 4

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
			Пояснення
91 – 100	<i>Відмінно</i>	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
83-90,9	<i>Добре</i>	B	вище середнього рівня з кількома помилками
76-82,9		C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
68-75,9	<i>Задовільно</i>	D	непогано, але з незначною кількістю недоліків
61-67,9		E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
20-60,9	<i>Незадовільно</i>	FX	з можливістю повторного складання
0-19,9		F	з обов'язковим повторним курсом

Додаток 5

Критерії оцінювання презентації

Критерії	1бал	5 балів	7 балів	10 балів
<i>Відповідність темі</i>	Презентація не містить відповідної інформації, яка визначається темою	Подана у презентації інформація лише частково розкриває її тему	Інформація у презентації загалом відповідає темі та розкриває зміст порушеної проблеми	Чітко виокремлено головну та другорядну інформацію у презентації, яка є релевантною темі. Всебічно висвітлюються питання у контексті зазначеної теми.
<i>Структурованість</i>	Презентація не структурована, послідовність невизначена	Презентація частково структурована у відповідності до ключових положень теми, однак другорядна інформація подана хаотично	Презентація структурована, однак послідовність деяких слайдів нелогічна	Презентація має чітку та послідовну структуру.

<i>Наочність</i>	Використання зайвої графіки або її повна відсутність	Часткове використання графіки, яка рідко пов'язана з текстом презентації	Представлена графіка пов'язана з текстом презентації, однак використовується у надлишковій кількості	Представлена графіка пов'язана з текстом презентації та є виправданою її змістом
<i>Орфографія, пунктуація</i>	Кількість лексичних / граматичних / синтаксичних помилок робить презентацію незрозумілою.	Зміст зрозумілий, але кількість лексичних / граматичних / синтаксичних помилок відволікає аудиторію від презентації.	Поодинокі лексичні / граматичні / синтаксичні помилки презентації не впливають на розуміння її аудиторією.	У презентації відсутні лексичні / граматичні / синтаксичні помилки.
<i>Обсяг</i>	Недостатня чи надлишкова кількість слайдів (відхилення від норми на 5 і більше слайдів)	Недостатня чи надлишкова кількість слайдів (відхилення від норми на 3-4 слайди)	Недостатня чи надлишкова кількість слайдів (відхилення від норми на 1-2 слайди)	Кількість слайдів відповідає вимогам

Додаток 6

Приклади оформлення бібліографічного опису наукових робіт

Книги, посібники, Методичні рекомендації	<i>Один автор</i> Носик О. М. Людський капітал інноваційного розвитку: економічні основи відтворення: монографія. Х.: Точка, 2016. 490 с.
	<i>Два автори</i> Тихонов О. І., Ярних Т. Г. Аптечна технологія ліків: нац. підручник для студ. фарм. ф-тів ВМНЗ III–IV рівнів акредитації. Вид. 4–те, випр. та доп. Вінниця: Нова Книга, 2016. 536 с.
	<i>Три автори</i> Черних В. П., Зіменковський Б. С., Гриценко І. С. Органічна хімія: базовий підруч. для студ. фармац. ВНЗ (фармац. фак-тів) IV рівня акредитації / НФаУ. Вид. 3–тє, стереотип. Х.: НФаУ, 2016. 752 с.
	<i>Автор(и) та редактор(и)/упорядник(и)</i> Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / ред. А. Х. Степанюк. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 624 с.
	<i>Без автора</i> Галузева економічна політика держави: проблеми правового забезпечення: колект. моногр. / за наук. ред. Д. В. Задихайла. Харків: Юрайт, 2013. 520 с. (Серія «Наукові праці кафедри господарського права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»; т. 1).
Словники	Енциклопедія історії України : у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (голова) та ін. ; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.
Матеріали (тези) конференції (семінару)	Ліки – людині. Сучасні проблеми фармакотерапії і призначення засобів: матеріали XXXIII Всеукр. наук.-практ. конф. за участю міжнар. спеціалістів, м. Харків, 8 квіт. 2016 р./НФаУ; редкол. В. П. Черних. Х.: НФаУ, 2016. 528 с.
Стаття у фаховому виданні	Кармазіна М., Могилевець О. Становлення і розвиток порівняльної методології в політичних дослідженнях. <i>Політичний менеджмент</i> . 2006. № 5. С. 3–17

Електронні ресурси	Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі. <i>Бібліотечний вісник</i> . 2016. № 4. С. 8–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення: 26.09.2017).
Дисертації	Лебединець В. О. Методологія формування систем управління якістю на підприємствах з виробництва лікарських засобів: дис. д-ра фармац. наук: 15.00.01 / НФаУ. Х., 2016. 337 с.
Автореферати дисертацій	Старовойт С. В. Видавнича діяльність Національної академії наук України у 1918–1933 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2003. 20 с.

Для нотаток _____

Для нотаток _____

Навчальне видання

Автори-укладачі

Сергій Миколайович ГАЛЕЦЬКИЙ,

Тетяна Юріївна БІЛОШИЦЬКА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**щодо організації самостійної та індивідуальної роботи
студентів Національного університету «Острозька академія»
з навчальної дисципліни «Англійська мова»**

Комп'ютерна верстка *Наталії Крушинської*

Формат 42х30/4. Ум. друк. арк. 2,79. Зам. № 37–21.
Наклад 50 пр. Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура «Cambria».

Оригінал-макет виготовлено у видавництві
Національного університету «Острозька академія»,
Україна, 35800, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи РВ № 1 від 8 серпня 2000 року.

Виготовлено: ФОП Свиначук М. В.,
тел.: +38(068) 68 35 800, e-mail: 35800@ukr.net